

Ön Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sürdürülebilir Turizme Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Arhavi Meslek Yüksekokulu Örneği (Evaluation of the Views of Associate Degree Tourism Students on Sustainable Tourism: The Case of Arhavi Vocational School)

* **Burcu KIVILCIM ZORBA** ^a

^a Artvin Çoruh University, Arhavi Vocational School, Department of Tourism and Hotel Management, Artvin/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 14.05.2025

Kabul Tarihi: 13.02.2026

Anahtar Kelimeler

Sürdürülebilir turizm

Öğrenci

Artvin

Arhavi Meslek Yüksekokulu

Turizm eğitimi

Öz

Bu çalışmanın amacı, turizm ön lisans programında öğrenim gören öğrencilerin sürdürülebilir turizme yönelik görüşlerini, sürdürülebilir turizm dersi kapsamında yürütülen eğitim süreci bağlamında incelemektir. Araştırmada kullanılan yöntem nitel, örneklemi amaçlı örnekleme, deseni ise özgürleştirici/geliştirici/eleştirel eylem araştırmasıdır. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği (mülakat) kullanılmıştır. Elde edilen veriler, MAXQDA 24 programı ile tematik olarak analiz edilmiş ve “Fayda”, “Katılım” ve “Farkındalık” olmak üzere üç alt tema belirlenmiştir. Analiz sonucunda, katılımcıların sürdürülebilir turizm dersi almadan önce kavrama ilişkin fikirleri olmadığı, dersi aldıktan sonra sürdürülebilir turizmi “koruma” ve “devamlılık” sözcükleri ile eşleştirdikleri görülmüştür. Ayrıca, katılımcılar dersi aldıktan sonra çevre ve koruma bilinci kazandıklarını, gelecekte sürdürülebilir turizme aktif olarak katılmak ve bölgenin sürdürülebilir gelişimi için bireysel olarak çaba sarf etmek istediklerini ifade etmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, sürdürülebilir turizm dersinin öğrencilerin sürdürülebilir turizm kavramına ilişkin algı ve farkındalıklarını geliştirdiği söylenebilir.

Keywords

Sustainable tourism

Student

Artvin

Arhavi Vocational School

Tourism education

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

Abstract

This study aims to examine the views of students enrolled in a tourism associate degree program regarding sustainable tourism within the context of the educational process carried out as part of the sustainable tourism course. The research method is qualitative, the sample is purposive sampling, and the design is liberating/developmental/critical action research. In this study, the semi-structured interview technique, one of the qualitative research methods, was used. The data obtained were analyzed thematically using the MAXQDA 24 program, and three sub-themes were identified: “Benefit,” “Participation,” and “Awareness.” The analysis showed that the participants had no prior knowledge of the concept of sustainable tourism before taking the course. After completing the course, they associated sustainable tourism with the concepts of “protection” and “continuity.” In addition, the participants stated that they developed environmental and conservation awareness after the course, that they wanted to actively participate in sustainable tourism in the future, and that they intended to make individual efforts for the sustainable development of the region. Based on these findings, it can be concluded that the sustainable tourism course contributes to the development of students’ perceptions and awareness of the sustainable tourism concept.

* Sorumlu Yazar

E-posta: burcukivilcim@artvin.edu.tr (B. Kivilcim Zorba)

DOI: 10.63556/jotags.2026.1795

GİRİŞ

Turizm sektörü, insan gücüne dayalı emek yoğun bir sektördür. İşletmelerde çalışan personelin, zihinsel ve fiziksel olarak gücünü etkili ve verimli kullanması, görev ve sorumluluklarını iyi bilmesi ve bilgisini doğru yönde değerlendirmesi beklenmektedir. Bu sebeple turizm işletmelerinde, alanında eğitilmiş ve deneyimli personel tercih edilmektedir (Barakazı, 2023). Bu personel bazen iş başı eğitimlerle bazen de iş dışı eğitimlerle donanımlı hale getirilmektedir. İş başı eğitimler personelin belirli dönemlerde işletmelerde verilen eğitimlerle kendini geliştirmesi yönünde olurken iş dışı eğitimler ise liselerde, üniversitelerde ve yerel yönetimler tarafından açılan turizm okullarında verilmektedir. Turizm sektöründe çalışan personelin alanında eğitilmiş olması, özellikle bir üniversitenin ön lisans, lisans ve lisansüstü bölümlerinden mezun olması, personelin işe başlangıcından önce öğrencilikte gerekli bilgileri edinmesi ve edindiği bilgileri staj uygulamasıyla pratiğe dönüştürmesi hem personel adına deneyim sağlamakta hem de işletmelerde iş akışını kolaylaştırmaktadır.

Bugün, turizm işletmelerinde çalıştırılmak üzere ön lisans düzeyinde eğitim veren üniversitelerin Turizm ve Otel İşletmeciliği programı sayısı 169'dur (Yök Atlas, 2024). Turizm eğitimi veren meslek yüksekokullarının ön lisans bölümlerinde amaç, sektöre ara eleman ve yönetici yetiştirmektir. Çünkü bugünün öğrencileri geleceğin turizmcileri ve sektörün yöneticileri olacaktır. Turizmin geleceğinin, bugünün genç turizmcilerinin elinde olması sebebiyle öğrencilere turizm ve turizmin sürdürülebilirliği konusunda eğitimler verilmektedir.

Turizmin sürdürülebilirliği, sektörün varlığını gelecekte de devam ettirmesiyle ilişkilidir. Çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan turizmin devamlılığını konu alan sürdürülebilirliğin toplumun tüm bireylerince benimsenmesi ve bilinç kazanması açısından sürdürülebilir turizm eğitimleri oldukça önem arz etmektedir. Turizm eğitimi alan üniversite öğrencileri, bir yandan aktif olarak turizme katılmakta, diğer yandan ise almış oldukları eğitimle daha bilinçli hareket etmektedir. Sürdürülebilir turizmin önemini kavrayan her öğrenci gelecekte turizm kaynaklarının korunmasına katkı sağlayan bireyler olacaktır (Yayla, 2020; Civelek, 2023). Bu sebeple sürdürülebilir turizm dersi alan öğrencilerin, turizmde sürdürülebilirliğe yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi önemli bir konudur. Türkiye’de turizm eğitimi veren birçok yükseköğretim kurumunda sürdürülebilir turizm, çevre yönetimi veya sorumlu turizm içerikli derslere yer verilmektedir. Bu dersler, turizm faaliyetlerinin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkilerine ilişkin farkındalık kazandırmayı ve öğrencilerin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda mesleki davranış geliştirmelerini amaçlamaktadır.

Araştırmanın yürütüldüğü Arhavi Meslek Yüksekokulu’nda da “Sürdürülebilir Turizm” dersi program kapsamında yer almakta olup ders içeriğinde sürdürülebilirlik kavramı, sürdürülebilir turizmin boyutları, doğal ve kültürel kaynakların korunması, yerel halkın turizm sürecine katılımı, atık yönetimi ve sorumlu turizm uygulamaları gibi konular ele alınmaktadır.

Bu çalışmada, Artvin Çoruh Üniversitesi Arhavi Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Programına kayıtlı öğrencilerin sürdürülebilir turizm dersi sonrası görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Öğrencilerin ders öncesi ve dersten sonra sürdürülebilirliğe ilişkin bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve mezuniyet sonrasında çalışacakları turizm işletmelerinde enerji ve su tasarrufu uygulamalarını desteklemeleri, atık yönetimi süreçlerine katkı sağlamaları, yerel ürün kullanımını teşvik etmeleri ve misafirleri çevreye duyarlı davranışlar konusunda bilgilendirmeleri gibi sorumlu turizm uygulamalarını benimsemeleri açısından sorumluluk sahibi bireyler olarak sektörde yer almaları açısından önemli olan bu çalışmada öncelikle sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir turizm

eğitimine ilişkin bilgiler verilecek sonrasında ise araştırmanın yöntemi, analizi ve bulgularına yer verilecektir. Öğrencilerin, sürdürülebilir turizme ilişkin görüşleri alınarak varsa eksik bilgi veya hatalı yönlerin düzeltilmesi, daha bilinçli ve duyarlı turizmciler yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Kavramsal Çerçeve

Sürdürülebilirlik kavramı, ilk kez 1972 yılında Stockholm Rio de Janeiro’da düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre Konferansında ele alınmış bir kavram olmakla birlikte turizm sektöründe 1987 yılında “Brundtland Ortak Geleceğimiz” adlı raporla benimsenmiştir (Kıvılcım Zorba, 2023). TDK (2024)’e göre sürdürülebilirlik; “bir durumun, bir şeyin sürmesini, olmasını sağlamak” anlamları taşımaktadır. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü tarafından; “Gelecekteki fırsatları koruyarak geliştirmeyi amaçlayan, bugünkü turistlerin ve ev sahipliği yapan bölgelerin ihtiyaçlarını karşılayarak kültürel bütünlüğü, koruyan ve ekonomik, sosyal, estetik ihtiyaçları karşılayan turizm çeşidi” olarak tanımlamıştır (WCED, 1987). Sürdürülebilirlik kavramı çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel olmak üzere üç temel boyuttan oluşmaktadır. Çevresel boyut; doğal kaynakların korunması, atık yönetimi ve ekosistemin sürdürülebilirliğini kapsarken, ekonomik boyut; turizm faaliyetlerinin uzun vadede yerel ekonomiye katkı sağlamasını ve gelir dağılımının dengeli olmasını ifade etmektedir. Sosyo-kültürel boyut ise yerel halkın yaşam kalitesinin korunması, kültürel mirasın sürdürülebilir şekilde aktarılması ve toplumsal değerlerin korunmasını içermektedir (UNWTO, 2018; Weaver, 2006). Bu üç boyutun dengeli biçimde sağlanması, sürdürülebilir turizmin temelini oluşturmaktadır.

Turizmin gelişmesi, nüfus artışı, bireylerin boş zaman ve gelir durumlarının artması gibi nedenlerle bireylerin turizm faaliyetlerine katılımının artması kirlilik, kaynakların tükenmesi, küresel ısınma, tahribatlar gibi bir takım sorunlara yol açmıştır. Turizm sektörünün beslendiği kaynak olan doğal, tarihi ve kültürel çekiciliklerin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalması ise turizmin sürdürülebilir gelişimini gerekli kılmıştır. Dış ödemeler açığını kapatması, döviz girişi, altyapı ve üst yapı yatırımları gibi pek çok anlamda ülkeye getirisi olan turizm sektörünün sürdürülebilir gelişimi, ülkelerin kalkınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla, turizmin olumsuz etkilerini en aza indirmek adına turizmin çeşitlendirilerek 12 aya yayılması, doğal alanların ve tarihi eserlerin koruma altına alınması, kültürel mirasın korunması ve yaygınlaştırılması gibi bir takım sürdürülebilirlik faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Doğal, kültürel ve tarihi güzelliklerin çekicilik unsuru taşıdığı turizm sektöründe, sürdürülebilir gelişim için bu kaynakların korunması gerekmektedir. Kaynakların korunması ise destinasyonlarda yaşayan yerel halk, yerel yöneticiler, turizm işletmeleri çalışanları ve turistlerin birlikte hareket etmesiyle sağlanabilecektir. Dolayısıyla, bir destinasyonda turizm faaliyetine doğrudan veya dolaylı bir şekilde dâhil olan her bir bireyin sürdürülebilirlik konusunda bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Türkiye’de bakanlıklar, üniversiteler, yerel yönetimler, turizm işletmeleri gibi bazı kurum ve kuruluşlar tarafından turizm ve turizmin sürdürülebilirliğine yönelik eğitimler verilmektedir. Bu eğitimlerle, turistler ve yerel halkın turizmde sürdürülebilirliğe ilişkin doğal, tarihi ve kültürel kaynakları koruma, bitki ve hayvan türlerinin neslinin yok olmasını önleme, iklim değişikliği ve küresel ısınmanın önüne geçme, kültürel yozlaşmaların önlenmesi, kirliliğin en aza indirilmesi, enerji ve su kaynaklarının tasarruflu kullanılması gibi konularda daha bilinçli olması hedeflenmektedir. Özellikle üniversitelerde ön lisans, lisans ve lisansüstü turizm bölümlerinde bir ders olarak verilen sürdürülebilir turizm eğitimi, mezun gençlerin iş hayatına atıldıklarında bütün sistemi değiştirebilecek güce sahip olmalarını sağlayacaktır. Çünkü bugünün öğrencileri, hem destinasyonda yaşayan halk, hem turizm faaliyetlerine

katılan turist hem de geleceğin işletmecileri olma konumundadır. Bu açıdan bakıldığında, üniversitelerde sürdürülebilir turizm eğitiminin önemi daha da anlaşılır olmakla birlikte turizmin geleceğini kurtaracak bireylere de yol gösterici olacaktır. Sektöre nitelikli eleman kazandırılması açısından verilen eğitimler, turizm sektöründe çalışanlarda farkındalık duygusu yaratacak ve sürdürülebilir bir gelecek için planlı ve programlı bir şekilde hareket etmelerini sağlayacaktır (UNESCO, 2017). Sürdürülebilir turizm eğitimi alan öğrenciler, iş hayatına atıldıklarında, konuya hâkim ve süreci yönetebilecek kapasiteye ulaşmış olacaktır (Jamal vd. 2011).

Alan yazında öğrencilerin sürdürülebilir turizme yönelik düşüncelerini ortaya koyan çalışmalar incelenmiştir. Bu çalışmaların bir kısmının ön lisans öğrencilerin kırsal turizm algıları üzerine olduğu (Kagawa, 2007; Ayaz vd., 2012; Arpacı ve Aylan, 2016; Camargo ve Gretzel, 2017; Çuhadar ve İpek, 2017; Çetinsöz ve Altuntaş, 2019) bir kısmının ise, lisans düzeyindeki öğrencilerin sürdürülebilir turizm algısı üzerine olduğu (Binbaşıoğlu vd., 2019; Kiliç vd., 2020; Yayla, 2020; Civelek, 2023) görülmüştür. Uluslararası alanyazında da turizm öğrencilerinin sürdürülebilir turizme yönelik tutumlarını inceleyen çalışmalar bulunmaktadır (McKercher vd., 2013; Arrobas vd., 2020; Hales vd., 2020; Šaparnienė vd., 2022). Ancak söz konusu çalışmaların büyük çoğunluğunun lisans düzeyindeki öğrencilerle gerçekleştirildiği, çoğunlukla nicel araştırma yöntemlerine dayandığı ve öğrencilerin mevcut tutumlarını betimlemekle sınırlı kaldığı dikkat çekmektedir. Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin sürdürülebilir turizme ilişkin görüşlerini, belirli bir ders kapsamında ve ders öncesi–ders sonrası karşılaştırmalı biçimde ele alan nitel bir çalışmaya ise alanyazında rastlanılamamıştır. Özellikle yerel ölçekte (örneğin Arhavi Meslek Yüksekokulu gibi) verilen sürdürülebilir turizm eğitiminin, öğrencilerin görüşleri üzerindeki etkisine ilişkin bilgi eksikliği bulunmaktadır. Turizm sektörünün geleceğini şekillendirecek olan ön lisans düzeyindeki öğrencilerin, sürdürülebilir turizm kavramına yönelik farkındalık ve tutumlarının yeterliliği bilinmemektedir. Oysa meslek yüksekokullarında eğitim gören öğrenciler, turizm sektörüne daha kısa sürede dâhil olmakta ve uygulamaya dönük görevler üstlenmektedir. Bu nedenle bu öğrencilerin sürdürülebilir turizm kavramına yönelik farkındalık ve tutumlarının, sektörün sürdürülebilir gelişimi açısından kritik öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın yürütüldüğü Arhavi Meslek Yüksekokulu'nda yer alan sürdürülebilir turizm dersi kapsamında öğrencilere sürdürülebilirlik kavramı, sürdürülebilir turizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel boyutları, doğal ve kültürel kaynakların korunması, yerel halkın turizm sürecine katılımı ve sorumlu turizm uygulamaları gibi temel konular aktarılmaktadır. Bu dersin ardından öğrencilerin sürdürülebilir turizme ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi, verilen eğitimin etkililiğinin ortaya konulması açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle, çalışmanın temel problemi; ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin sürdürülebilir turizme yönelik görüşlerinin ne düzeyde olduğu ve bu görüşlerin hangi faktörlerden etkilendiğidir. Dolayısıyla, sektörün başarısı ve sürdürülebilir gelişimi açısından alanında eğitilmiş ve deneyimli personel yetiştiren meslek yüksekokullarında verilen sürdürülebilir turizm eğitimlerinin öğrenciye kazandırdıklarını tespit etme gereği duyulmuştur. Çalışmanın bu haliyle özgün nitelikte olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Türü nitel olan bu çalışmanın amacı, turizm eğitimi alan öğrencilerin sürdürülebilir turizme yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Nitel araştırmalar, bireylerin bir olguya yükledikleri anlamları ortaya koymaya ve süreci bütüncül bir bakış açısıyla incelemeye olanak tanınması bakımından özellikle algı ve deneyim temelli çalışmalarda tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Amaç çerçevesinde, çalışma grubunu Artvin Çoruh Üniversitesi Arhavi

Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören ve sürdürülebilir turizm dersi alan Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini tesadüfi olmayan örnekleme yöntemi olan amaçlı örnekleme olarak belirlenmiştir (Akbaba vd., 2021). Amaçlı örnekleme, araştırmanın amacına uygun olarak bilgi açısından zengin durumların seçilmesine dayanan bir örnekleme türüdür. Bu yöntem, araştırılan olgu hakkında derinlemesine veri elde edilmesini sağlaması açısından nitel araştırmalarda sıklıkla tercih edilmektedir (Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bölüme kayıtlı ve Sürdürülebilir Turizm dersi alan 32 öğrenci bulunması sebebiyle bu yöntem seçilmiştir. Bu öğrencilerden ulaşılabilen ve gönüllü katılım sağlayacak olanlar arasından doyuma ulaştıracak kadar sayıda veriye ulaşılması araştırmanın amacını sağlamaya yeterli olacaktır. Nitel araştırmalarda örneklem sayısı (örneklem büyüklüğü), nitel verinin derinliğine ve araştırma amaçlarının doğru bir şekilde oluşturulmasına göre değişmekte, amaçlı örneklem yöntemlerinde örneklem büyüklüğü, veri ister bir (N=1), ister elli (N=50) veya yüz (N=100) olsun, ideal bir örneklem büyüklüğü için temel kural, bilgilerin doyuma ulaşmasıyla oluşan tekrarlanma döngüsüdür (Baltacı, 2018). Belirli bir aşamadan sonra katılımcıların ifadelerinin benzerlik göstermeye başladığı ve yeni bir tema ya da kodun ortaya çıkmadığı görülmüştür. Veri doygunluğuna ulaşıldığı değerlendirilmekle birlikte sürecin teyidi amacıyla görüşmelere devam edilmiş ve veri toplama süreci 15 katılımcı ile sonlandırılmıştır. Araştırma, Arhavi Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümünde öğrenim gören ve sürdürülebilir turizm dersini alan öğrencilerle sınırlıdır. Araştırma deseni olarak özgürleştirici/geliştirici/eleştirel eylem araştırması kullanılmıştır. Eylem araştırması, uygulamada karşılaşılan sorunları tespit etme ve çözüm üretme amaçlı yapılan çalışmalarda kullanılmakta olup, aynı zamanda uygulayıcının kendi uygulamalarına eleştirel bir bakış açısı geliştirmesine ve yeni bilgiler, beceriler ve deneyimler kazanmasını sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada da araştırmacı tarafından verilen sürdürülebilir turizm eğitimi sonrası öğrenci görüşleri alınarak eksik veya yanlış değerlendirmelerin önüne geçilmesi hedeflenmektedir. “Turizm eğitimi alan öğrencilere, sürdürülebilir turizm dersinin faydası olmuş mudur?”, “dersi almadan önce ve aldıktan sonra sürdürülebilir turizme yönelik görüşleri nelerdir?”, “gelecekte bireysel olarak sürdürülebilir turizme faydaları neler olabilir?” soruları araştırmanın sorusunu oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği (mülakat) kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik araştırmanın inanılabilirlik, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabilirliğiyle ölçülmektedir (Başkale, 2016). Bu kapsamda öncelikle alan yazındaki çalışmalardan (Ayaz vd., 2012; Ongun vd., 2016; Güney vd., 2017; Çetinsöz ve Altuntaş, 2019) yararlanılarak ve Atatürk Üniversitesi ile Artvin Çoruh Üniversitesi'nde turizm işletmeciliği alanında görev yapan iki doçentin uzman görüşü alınarak araştırmanın amacına yönelik on adet açık uçlu soru hazırlanmıştır. Ardından etik kurul izni alınmıştır. Etik kurul izni sonrasında katılımcıların onayı alınarak altı öğrenci ile pilot çalışma yapılmış ve bu süreçte doğrudan alıntılardan yararlanılmıştır. Uzman görüşü ve pilot çalışma neticesinde son şeklini alan sorular, 2024 yılı Ekim ayı boyunca araştırmacılar tarafından katılımcı öğrencilere yöneltilmiş ve cevaplar ses kaydı olarak alınmıştır. Ses kaydına alınan veriler daha sonra Microsoft Word ortamına aktarılmıştır.

Mülakat neticesinde elde edilen veriler, her öğrencinin sorulara birden fazla sözcükle yanıt verebilme ihtimali de göz önünde bulundurularak MAXQDA 24 programı ile tematik olarak analiz edilmiştir. Tematik analiz, nitel veriler içerisinde yer alan anlamlı örüntülerin (temaların) belirlenmesi, analiz edilmesi ve raporlanmasını amaçlayan esnek bir nitel veri analiz yöntemidir (Braun ve Clarke, 2006). Bu araştırmada veri analizinde veri temelli (indüktif) kodlama yaklaşımı benimsenmiştir. Görüşme verileri açık kodlama sürecinden geçirilmiş, benzer anlamlar içeren

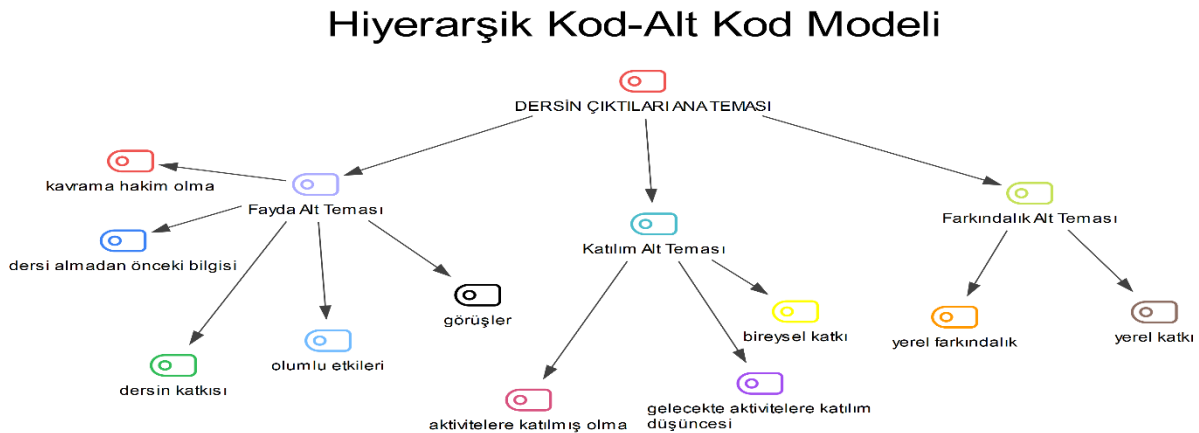
kodlar bir araya getirilerek alt temalar oluşturulmuş ve bu alt temalar “dersin çıktıları” ana teması altında toplanmıştır. Elde edilen temalar araştırma soruları doğrultusunda yorumlanmış ve bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın inanılabilirliğini artırmak amacıyla görüşmeler ses kaydıyla gerçekleştirilmiş, veriler birebir yazıya aktarılmış ve bulgular doğrudan katılımcı alıntılarıyla desteklenmiştir. Güvenilebilirliği sağlamak amacıyla veri toplama ve analiz süreci ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Onaylanabilirlik kapsamında analiz süreci sistematik biçimde yürütülmüş ve kodlama MAXQDA programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Aktarılabilirliği desteklemek amacıyla araştırma süreci, katılımcı grubu ve araştırma bağlamı ayrıntılı biçimde tanımlanmıştır.

Veri toplama sürecinin, dersi veren öğretim elemanı tarafından yürütülmesi nedeniyle olası katılımcı yanlılığı riski göz önünde bulundurulmuştur. Bu kapsamda katılımcılara araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı açıkça belirtilmiş, kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı ve verdikleri yanıtların ders değerlendirmeleriyle ilişkilendirilmeyeceği ifade edilmiştir. Bu önlemlerle birlikte tarafsız ve şeffaf bir veri toplama süreci yürütülmesi amaçlanmıştır.

Analiz ve Bulguların Yorumlanması

Araştırmanın bu bölümünde 15 katılımcıyla yapılan yüz yüze görüşme sonucu elde edilen veriler tematik olarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Öncelikle araştırmanın amacına uygun bir ana tema belirlenmiş, açık uçlu sorulardan yola çıkılarak alt temalar oluşturulmuş ve elde edilen veriler kategorilere ayrılarak kodlamalar yapılmıştır.

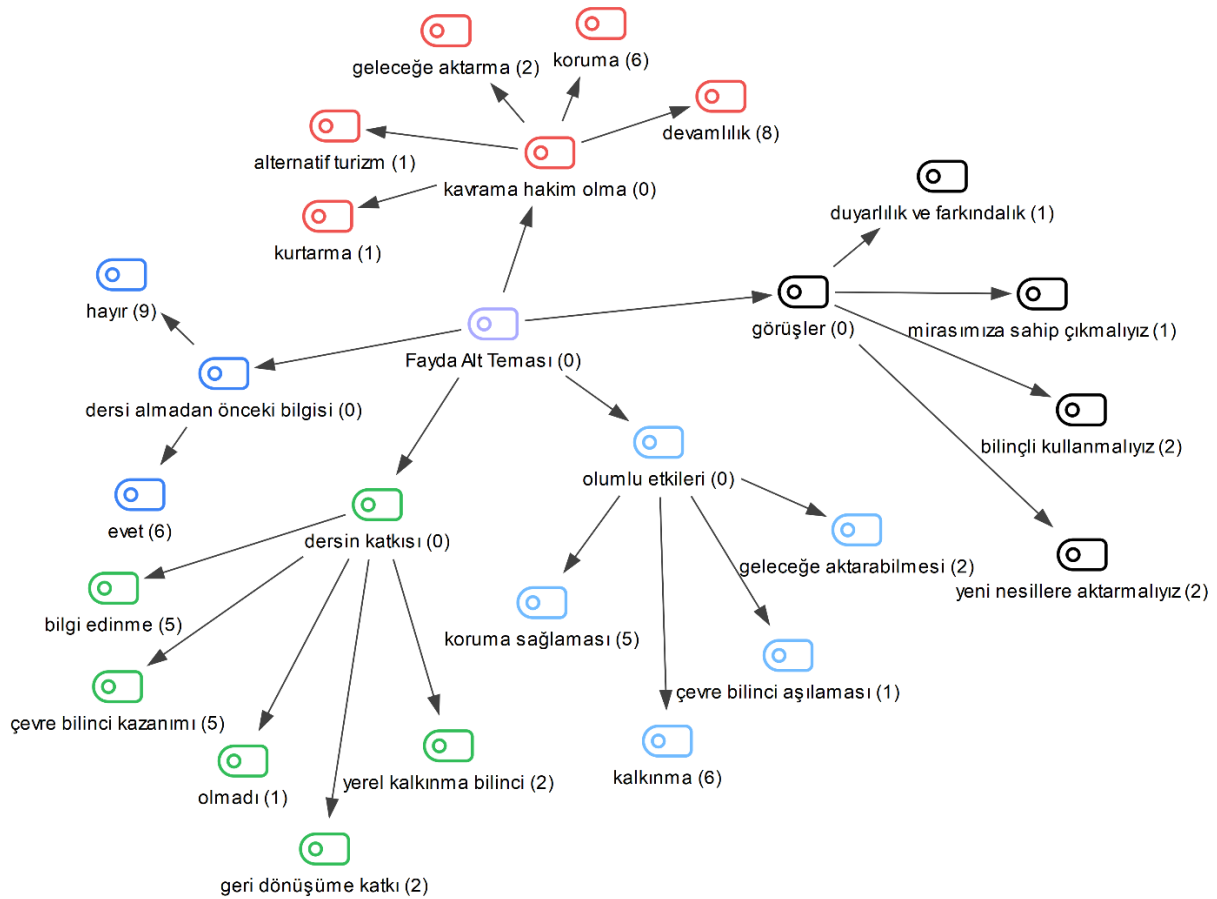
Şekil 1. Ana Tema ve Alt Tema ve Kategorilerin Oluşturulmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın amacı, bu dersin faydasının olup olmadığını tespit etmek olması sebebiyle Tablo 1’deki analizin ana temasını dersin çıktıları oluşturmaktadır. Dersin öğrenciye kazandırdıklarını tespit etmek amacıyla fayda alt teması, aktif olarak katılım sağlayıp sağlamadığına ilişkin veri elde edebilmek adına katılım alt teması ve sürdürülebilirlik uygulamalarına yönelik algılarını tespit etmek amacıyla ise farkındalık alt teması oluşturulmuştur. Fayda alt teması altında öğrencilerin sürdürülebilir turizm kavramını bilip bilmedikleri, dersi almadan önce ve dersi aldıktan sonraki farkındalıklarına ilişkin kategoriler belirlenmiştir. Katılım alt temasında dersi almadan önce ve aldıktan sonra sürdürülebilir turizm aktivitelerine katılım durumlarına ilişkin kategoriler oluşturulmuştur. Farkındalık alt temasında ise bulunduğu çevrede yapılan sürdürülebilir turizm çalışmalarına ilişkin farkındalık düzeyleri Tablo 1’de tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo1. Alt temalara ilişkin oluşturulan açık uçlu sorular

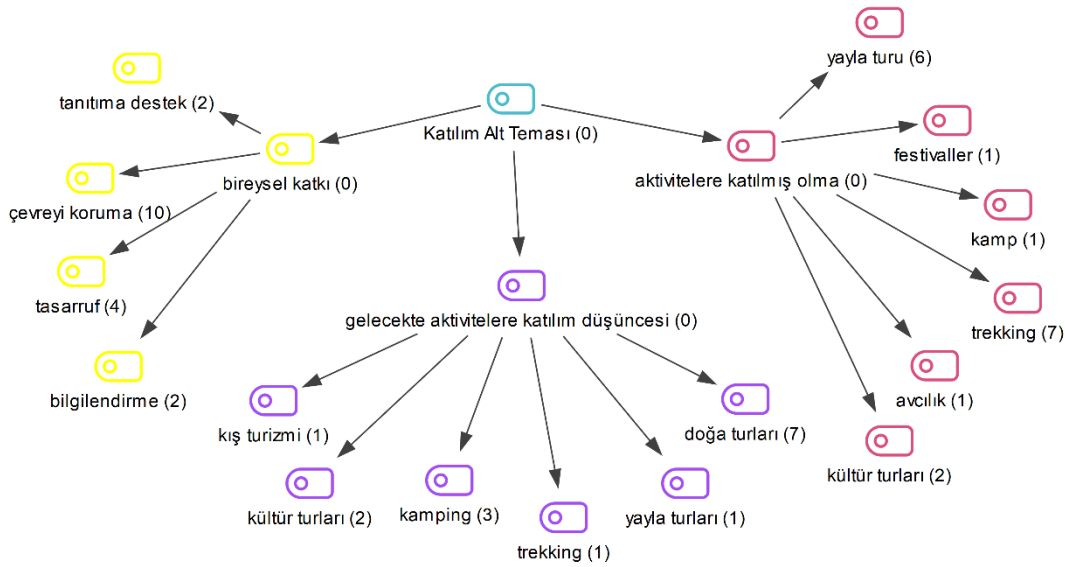
Fayda Alt Teması	Katılım Alt Teması	Farkındalık Alt Teması
Sürdürülebilir turizm kavramını açıklar mısınız? Sizin için anlamı nedir?	Şu ana kadar sürdürülebilir turizm aktiviteleri olarak hangi faaliyetlere katıldınız?	Bölgenizde sürdürülebilir turizmin gelişmesi için neler <u>yapılmaktadır</u> ?
Bu dersi almadan önce sürdürülebilir turizm hakkında bir bilginiz var mıydı?	Gelecekte sürdürülebilir turizm aktivitelerinden hangilerini yapmayı düşünürsünüz?	Bölgenizde sürdürülebilir turizmin gelişmesi için neler <u>yapılmalıdır</u> ?
Bu dersi almanın size herhangi bir katkısı oldu mu? Olduysa açıkla mısınız?	Bireysel olarak sürdürülebilir turizme katkı sağlamak için neler yapabilirsiniz?	
Sürdürülebilir turizmin olumlu etkileri sizce neler olabilir?		
Konuya ilişkin eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı?		

Tablo 1 de görüldüğü üzere üç farklı alt tema belirlenmiş ve her bir alt temaya ait sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular katılımcılara yöneltilmiş ve elde edilen cevaplar kodlamalara tabii tutulmuştur. Fayda alt teması ve kategorilerine ilişkin kodlamalar şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Fayda Alt Teması ve Kategorilere İlişkin Bulgular

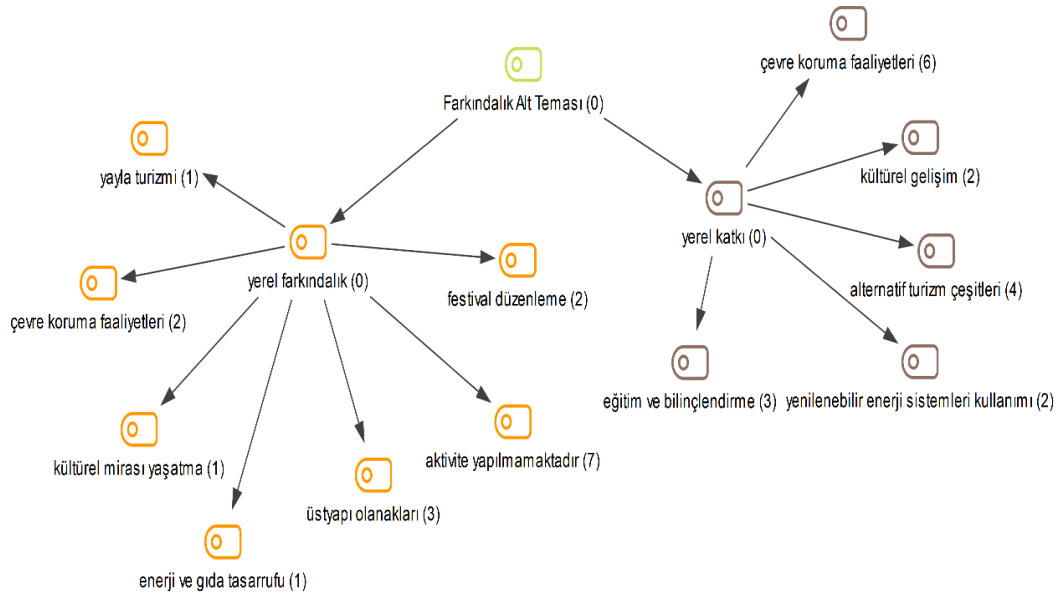
Şekil 2’de gösterilen fayda alt teması altında “kavrama hâkim olma”, “dersi almadan önceki bilgisi”, “dersin katkısı”, “olumlu etkileri” ve “görüşleri” kategorileri oluşturulmuştur. Bu kategoriler altında ise verilen cevaplar sonucunda kodlamalar ortaya çıkmıştır. Katılımcılara sorulan “sürdürülebilir turizm kavramını açıklar mısınız? Sizin için anlamı nedir?” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında, öğrencilerin dersi almadan öncesinde sürdürülebilir turizm kavramının anlamına yönelik devamlılık (8) ve koruma (6) kelimelerini sık tekrarladığı görülmektedir. “Bu

dersi almadan önce sürdürülebilir turizm hakkında bilginiz var mıydı?” sorusuna katılımcıların 9’u hayır, 6’si evet yanıtını vermiştir. Katılımcılara “Bu dersi almanın size herhangi bir katkısı oldu mu? Olduysa açıklayınız?” sorusu yöneltilmiş ve yanıtlar kodlanmıştır. Katılımcıların bu soruya, bilgi edinme ve çevre bilinci kazanımı yanıtlarını sık verdiği, bununla birlikte yerel kalkınma bilinci kazandıklarını ve geri dönüşüme katkıyı öğrendikleri görülmektedir. Bir katılımcının ise dersin faydası olmadığını ifade ettiği görülmüştür. Katılımcılara sürdürülebilir turizmin olumlu etkileri sorulmuş ve yanıtlar kodlanmıştır. Bu kategoride “kalkınma” ve “koruma sağlaması” kelimelerinin sık tekrarlandığı görülmektedir. Fayda alt temasının son kategorisinde katılımcılara konuya ilişkin eklemek istedikleri görüşleri sorulmuş ve “yeni nesillere aktarmalıyız”, “bilinçli kullanmalıyız”, “mirasımıza sahip çıkmalıyız”, “duyarlılık ve farkındalık” kodlamaları ortaya çıkmıştır. 9 katılımcı ise herhangi bir görüş belirtmemiştir. Katılım alt teması ve kategorilerine ilişkin kodlamalar ise şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3. Katılım Alt Teması ve Kategorilere İlişkin Bulgular

Şekil 3’e bakıldığında, katılım alt temasına ilişkin “aktivitelere katılmış olma”, “gelecekte aktivitelere katılım düşüncesi” ve “bireysel katkı” kategorileri oluşturulmuştur. Katılımcılara yöneltilen sorular neticesinde ise kodlamalar ortaya koyulmuştur. Katılımcıların sürdürülebilir turizm dersini almadan önce hangi aktivitelere katıldıkları sorulmuş ve trekking (doğa yürüyüşleri) ve yayla turlarına sıklıkla katıldıkları görülmüştür. Sürdürülebilir turizm dersini aldıktan sonra hangi aktivitelere katılmayı istedikleri sorusuna verdikleri yanıtlar kodlanmıştır. Katılımcıların, “doğa turları” ve “kamp” aktivitelere yönelmek istedikleri görülmüştür. Katılımcılara “Bireysel olarak sürdürülebilir turizme katkı sağlamak için neler yapabilirsiniz?” sorusu yöneltilmiş ve “çevreyi koruma” ve “tasarruf” kelimelerinin sık tekrarlandığı görülmüştür. Farkındalık alt teması ve kategorilerine ilişkin kodlamalar ise şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4. Farkındalık Alt Teması ve Kategorilere İlişkin Bulgular

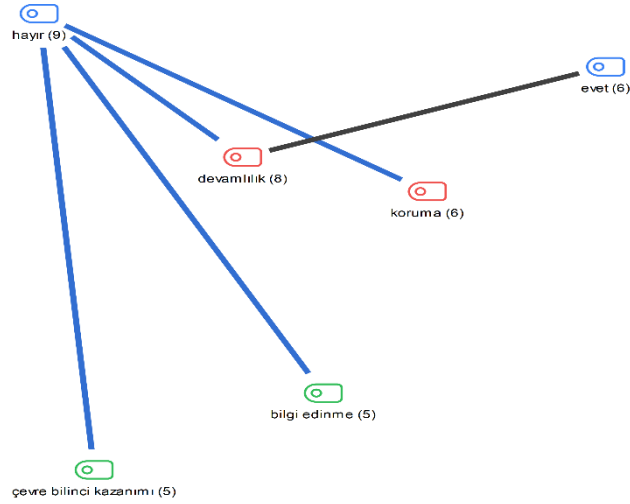
Şekil 4’te farkındalık alt temasına ilişkin “yerel farkındalık” ve “yerel katkı” kategorileri oluşturulmuş ve verilen yanıtlar neticesinde kodlamalar yapılmıştır. Katılımcılara “bölgenizde sürdürülebilir turizmin gelişmesi için neler yapılmaktadır?” sorusu sorulmuş ve bu kategoride verilen yanıtlara ilişkin kodlamalar gerçekleştirilmiştir. Şekil 4’de gösterildiği üzere katılımcılar, bu soruya en sık “aktivite yapılmamaktadır” şeklinde yanıt vermiştir. Katılımcılara, “sürdürülebilir turizmin gelişmesi için neler yapılmalıdır?” sorusu yöneltilmiş ve “çevre koruma faaliyetleri”, “alternatif turizm çeşitleri”, eğitim ve bilinçlendirme”, “yenilenebilir enerji sistemleri kullanımı” ve “kültürel gelişim” kodlamaları yapılmıştır. Kodlamalara ilişkin kelime bulutu testi şekil 5’te gösterilmiştir.

Sekil 5. Kodlamalara İlişkin Kelime Bulutu Testi

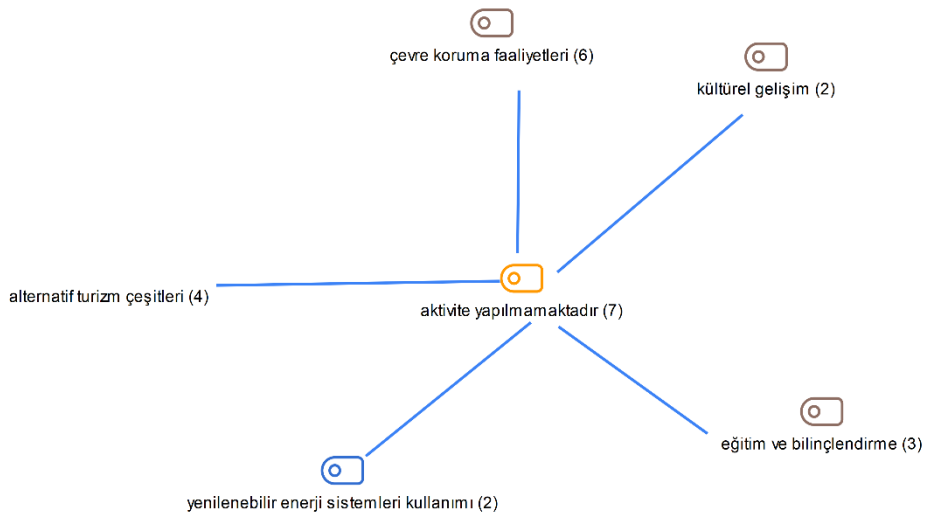
Katılımcılara yöneltilen on adet açık uçlu sorular neticesinde, çalışmanın ana temasını sürdürülebilir turizm dersinin çıktıları oluşturmaktadır. Bu ana tema altında fayda, katılım ve farkındalık alt teması ve bu alt temaların kategorileri belirlenmiştir. 15 katılımcının verdiği ifadeler kod haline getirilmiş ve çalışma kapsamında en sık tekrar edilen sözcüklerle bir kelime bulutu oluşturulmuştur. Şekil 5'e bakıldığında, katılımcıların en sık tekrar ettiği

kodların “koruma”, “devamlılık”, “çevre”, “doğa”, “kültür”, “yayla” ve “bilgi” olduğu görülmektedir. Fayda kategorisi kod birlikte oluşum modeli şekil 6’da gösterilmiştir.

Şekil 6. Fayda Kategorisi Kod Birlikte Oluşum Modeli

Şekil 6’da gösterilen kodların birlikte oluşumuna bakıldığında ise, bu dersi almadan önce sürdürülebilir turizm kavramına ilişkin devamlılık ve koruma kodlarını vurgulayan katılımcıların, dersi aldıktan sonra bilgi edinme ve çevre bilinci kazanımı kodlarını da vurguladıkları görülmektedir. Farkındalık kategorisi kod birlikte oluşum modeli şekil 7’de gösterilmiştir.

Şekil 7. Farkındalık Kategorisi Kod Birlikte Oluşum Modeli

Şekil 7’de katılımcıların bölgede herhangi bir sürdürülebilir turizm aktivitesi yapılmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Bu katılımcıların dersi aldıktan sonraki bölgeye yönelik farkındalıklarını tespit etmek amacıyla sorulan soruda bölgede çevre koruma faaliyetleri yapılması gerektiği, alternatif turizm çeşitlerinin olması gerektiği, eğitim, gelişim ve enerji konularına özen gösterilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Sonuç

Bu çalışmada, Artvin Çoruh Üniversitesi Arhavi Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Programına kayıtlı öğrencilere bir dönem boyunca verilen sürdürülebilir turizm dersinin çıktılarını belirlemek ve varsa eksik veya yanlış yönlerin tespit edilerek düzeltilmesi amaçlanmıştır. Amaç çerçevesinde, katılımcılarla yapılan yüz yüze

görüşmelerden elde edilen veriler analiz edilerek bulgular ortaya koyulmuş ve yorumlanmıştır. Bu araştırma sonucunda, ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin sürdürülebilir turizm kavramına yönelik temel bir farkındalık geliştirdikleri, ancak bu farkındalığın çoğunlukla çevresel boyutla sınırlı kaldığı; ekonomik ve sosyo-kültürel boyutlara ilişkin ifadelerin daha sınırlı olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sürdürülebilir turizm kavramını ne şekilde ifade ettiğini belirlemek amaçlı yöneltilen soruda “devamlılık” ve “koruma” sözcüğünün vurgulandığı görülmektedir. Araştırmanın sorusu olan “dersi almadan önce ve aldıktan sonra sürdürülebilir turizme yönelik görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aramak için katılımcılara yöneltilen sorulara, katılımcıların çoğunun dersi almadan önce herhangi bir bilgisi olmadığı ancak bu dersi aldıktan sonra sürdürülebilir turizm konusunda bilgi edindikleri ve çevre bilinci kazandıkları yönünde yanıt verdiği görülmektedir. Güney vd. (2017)‘de öğrencilerin dersi almadan önce ve dersi aldıktan sonra kırsal turizme ilişkin bilgilerini ortaya koymak amacıyla yapmış olduğu araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bununla birlikte, katılımcılara yöneltilen “turizmin olumlu yönleri nelerdir?” sorusuna öğrencilerin “kalkınma” ve “koruma sağlaması” şeklinde yanıt verdiği görülmektedir. Güney vd. (2017)’in araştırmasında katılımcıların, “bölgedeki işsizlik sorunun çözülmesi” ve “kentle kır arasındaki gelişmiş düzeyini dengelenmesi” şeklinde yanıt verdiği, Ongun vd. (2016)’nın araştırmasında ise, çevre bilincini artırması olarak ifade ettikleri görülmektedir. Araştırma bu yönüyle alan yazındaki çalışmalarla benzerlik göstermemektedir.

Katılımcılara bu zamana kadar hangi sürdürülebilir turizm aktivitelerine katıldıkları sorulduğunda “trekking” ve “yayla turu” yanıtları alınmıştır. Alan yazın incelendiğinde, Türkiye’de en sık gerçekleştirilen sürdürülebilir turizm aktivitelerinin başında trekkingin geldiği görülmektedir (Arslan, 2007; Tekin, 2017; Ekinci, 2024). Ongun vd. (2016) ise araştırmasında katılımcıların çoğunun bu soruya piknik, bisiklete binme, yürüyüş, olta balıkçılığı, kuş gözlemciliği ve paraşütle atlama yanıtlarını verdiklerini, Ayaz vd. (2012) yürüyüş, spor aktivitelerine katılma ve balık avlama yanıtlarını verdiklerini ifade etmiştir. Araştırma bu yönüyle alan yazınla kısmen benzerlik göstermektedir. Katılımcılara, gelecekte hangi sürdürülebilir turizm aktivitelerine katılmayı düşündükleri sorusu sorulmuş ve “doğa turları” yanıtı alınmıştır. Ayaz vd. (2012) ve Ongun vd. (2016) bu soruya “spor aktiviteleri” ve “yürüyüş” cevaplarını aldıklarını ifade etmiştir. Dolayısıyla çalışma bu yönüyle de alan yazınla farklılık göstermektedir.

Araştırmanın bir diğer sorusu olan “gelecekte bireysel olarak sürdürülebilir turizme faydaları neler olabilir?” sorusuna yanıt alabilmek amacıyla katılımcılara bireysel olarak sürdürülebilir turizme katkı sağlamak için neler yapabilecekleri sorusu sorulmuş ve “çevreyi koruma” ve “tasarruf sağlama” yanıtları alınmıştır. Katılımcılar, “bölgenizde sürdürülebilir turizmin gelişmesi için neler yapılmaktadır?” sorusuna, herhangi bir faaliyet yapılmadığını, “Bölgenizde sürdürülebilir turizmin gelişmesi için neler yapılmalıdır?” sorusuna ise, “çevre koruma faaliyetleri” ve alternatif turizm çeşitleri” yanıtlarını vermiştir. Çetinsöz ve Altuntaş (2019) ise çalışmasında bu soruya “reklam ve tanıtım” yanıtını aldığını vurgulamıştır. Dolayısıyla çalışma bu açıdan da alan yazınla farklılıklar göstermektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler neticesinde katılımcıların, sürdürülebilir turizm dersi almadan önce konuya ilişkin herhangi bir fikri olmazken dersi aldıktan sonra kavrama hâkim oldukları, dersi aldıktan sonra çevre ve koruma bilinci kazandıkları, gelecekte sürdürülebilir turizme aktif olarak katılmak ve bölgenin sürdürülebilir gelişimi için bireysel olarak çaba sarf etmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla, araştırmanın ilk sorusu

olan “turizm eğitimi alan öğrencilere, sürdürülebilir turizm dersinin faydası olmuş mudur?” sorusuna faydasının olduğu yönünde yanıt alındığı görülmektedir.

Sonuçlar ışığında, öncelikle katılımcıların “çevremizi ve kaynaklarımızı bilinçli kullanmalıyız”, “yeni nesillere bozulmadan aktarmalıyız”, “mirasımıza sahip çıkmalıyız” ve “daha duyarlı ve farkındalıklı davranmalıyız” şeklindeki önerilerine dikkat edilmelidir. Çünkü bugünün turizm öğrencilerinin geleceğin turizmine yön verenler olacak olması sebebiyle ne derece farkındalık kazandıklarını bilmek önem arz etmektedir. Bununla birlikte, bu araştırma neticesinde, alan yazına önlisans öğrencilerine yönelik bu tarz çalışmaların artırılması, daha fazla öğrenciye ulaşıp daha kapsamlı bir araştırma yapılması önerilmektedir. Öğrencilerin derste edindikleri bilgileri uygulamayla pekiştirmeleri için bir ön çalışma gerçekleştirilmesi de öneriler arasındadır. Dersin faydası olmadığını ifade eden öğrenciler için de kapsamlı bir çalışma yapıp nedenleri üzerinde durulması ve hataların gözden geçirilerek eksiklerin tespit edilmesi tavsiye edilmektedir. Turizm sektörüne ise, öğrencilerin sürdürülebilir turizm bilincinin artması için stajlarda bu konular üzerinde durmaları ve pekiştirme fırsatı yaratmaları önerilmektedir. Ayrıca, üniversitelerle işbirliği yaparak belli dönemlerde öğrencilere sürdürülebilirlik konularında uygulamalı eğitimler vermeleri, sürdürülebilirlik çalışmalarını ön planda tutarak çeşitli projelerle seslerini duyurmaları önerilmektedir. Bu çalışma, ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin sürdürülebilir turizme yönelik görüşlerini nitel yöntemle incelemesi ve ders çıktıları bağlamında değerlendirmesi bakımından alan yazına özgün katkı sunmaktadır. Özellikle yerel ölçekte gerçekleştirilen bu tür çalışmaların sınırlı olması, araştırmanın önemini artırmaktadır. Araştırma, yalnızca Arhavi Meslek Yüksekokulu’nda öğrenim gören sınırlı sayıdaki öğrenciyle ve tek bir ders kapsamında yürütülmüş olması bakımından sınırlılıklar içermektedir. Bu nedenle elde edilen bulgular genellenebilir nitelikte olmayıp, benzer çalışmaların farklı okullarda ve daha geniş örneklemelerle yapılması önerilmektedir.

Beyan

Araştırma için gerekli olan etik kurul izni, Artvin Çoruh Üniversitesi Rektörlüğü, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun evrak tarih ve sayısı 10.10.2024-152600 kararı ile alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Akbaba, A., Lorcü, F., Yıldız Erduran, G., Yazıcı, S.ve Akman, Y. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri ve etik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ayaz, N., Yeşiltaş, M. ve Türkmen, F. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizme bakış açıları ve algıları üzerine bir araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(1): 103-112.
- Arpacı, Ö. ve Aylan, S. (2016). Ön lisans öğrencilerinin kırsal turizm algıları üzerine bir araştırma: *Karaman ili örneği*. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(13): 229-252.
- Arslan, T. K. M. (2007). Anadolu’da doğa turizmi kapsamında doğa yürüyüşü güzergahlarının belirlemesinde örnek bir çalışma. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 4(2), 165-174.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1): 231-274.

- Barakazı, M. (2023). Turizm işletmelerinde işgören seçim sürecine yönelik bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 1136-1151.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1): 23-28.
- Binbaşıoğlu, H., Tuna, A., Özer, N. ve Şad, S. N. (2019). Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir turizm hakkındaki bilgi düzeyleri. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3): 338-349.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Camargo, B. A. ve Gretzel, U. (2017). What do tourism students know about sustainability and sustainable tourism? An exploratory study of Latin American students. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 17(2): 101-117.
- Civelek, M. (2023). Turizm eğitimi alan öğrencilerin sürdürülebilir turizme ilişkin metaforlarının analizi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(2): 1025-1038.
- Çetinsöz, B. C. ve Altuntaş, B. (2019). Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizm algılamalarına yönelik nitel bir araştırma. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3(4): 765-775.
- Çuhadar, M. ve Ünal, İ. (2017). Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizm algıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(2): 1-16.
- Ekinci, E. (2024). Doğa yürüyüşü rehberlerinin çevre sorunlarına karşı tutum ve farkındalıkları bir alan araştırması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 29(3), 157-167.
- Güney D., Göller V. ve Çeken H. (2017). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizm algıları, *Turizm Akademik Dergisi*, 4(2): 19-27.
- Jamal, T., Taillon, J. and Dredge, D. (2011). Sustainable tourism pedagogy and academiccommunity collaboration: *A progressive service-learning approach, tourism and hospitality research*, 11(2): 133-147.
- Kagawa, F. (2007). Dissonance in students' perceptions of sustainable development and sustainability: Implications for curriculum change. *International journal of sustainability in higher education*, 8(3): 317-338.
- Kıvılcım Zorba, B. (2023). Eco-City Tourism in Smart Cities for Sustainability. In; El Amine Abdelli, M., Sghaier, A., Akbaba, A., Gamoura, S.C. and Mohammadian, H.D. (Ed.) *Smart Cities for Sustainability* (pp.139-150). Leeds: Emerald Publishing Limited.
- Kilinç, O., Kilinç, U. ve Ongun, U. (2020). Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilir turizme yönelik tutumları: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1): 67-84.
- Ongun, U., Gövdere, B., & Çelik, T. (2016). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizme bakış açılarının değerlendirilmesine yönelik nitel bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 406-423.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- Tekin, Ö. (2017). Ekoturizm açısından Konya ili doğa yürüyüşü rotaları üzerine bir araştırma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 377-400.
- Türk Dil Kurumu (2024). Sürdürmek, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim tarihi: 08.09.2024.
- UNESCO (2017). Education for Sustainable Development, <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development>, [Erişim Tarihi: 08.09.2024].
- UNWTO (2018). *Tourism for development – Volume I: Key areas for action*. Madrid: World Tourism Organization.
- Weaver, D. (2006). *Sustainable tourism: Theory and practice*. Oxford: Elsevier.
- WCED (1987). Our Common Future, Brundtland Report. Vol. 17, <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>, Erişim tarihi: 03 Ağustos 2024.
- Yayla, Ö. (2020). Turizm öğrencilerinin sürdürülebilir turizme yönelik bilişsel yapılarının belirlenmesi: Nitel bir araştırma. *Turizm Akademik Dergisi*, 7(2): 189-201.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yök Atlas (2024). Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Bulunan Tüm Üniversiteler. <https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-program.php?b=30108>, Erişim Tarihi: 8 Ekim 2024.

Evaluation of the Views of Associate Degree Tourism Students on Sustainable Tourism: The Case of Arhavi Vocational School

Burcu KIVILCIM ZORBA

Artvin Çoruh University, Arhavi Vocational School, Artvin/Türkiye

Extended Summary

Sustainable tourism is defined as an approach that considers the environmental, economic, and socio-cultural impacts of tourism activities, while also addressing the needs of future generations. The future of tourism, which future generations will depend on, lies in the hands of today's generation. Therefore, it is crucial to observe the awareness levels of tourism students—who will shape the future of the industry—and to identify what contributions they may offer toward sustainability. This study aims to evaluate the views of associate degree students receiving tourism education at Arhavi Vocational School of Artvin Çoruh University regarding sustainable tourism. Through assessing the students' perspectives, this research also seeks to identify knowledge gaps or misconceptions and contribute to the development of more conscious and responsible tourism professionals.

The main research problem is to determine the extent of tourism students' understanding of sustainable tourism and to explore which factors influence their perspectives. Consequently, this study seeks to investigate the contributions of sustainable tourism education in vocational schools, which play a key role in training qualified personnel essential for the success and sustainability of the tourism sector.

This is a qualitative study, and its target population consists of students enrolled in the Tourism and Hotel Management program at Arhavi Vocational School, who have taken the "Sustainable Tourism" course. The sample group was determined through purposive sampling and includes 15 students. The research is designed as a liberating/developmental/critical action research.

The study is guided by the following research questions:

1. Has the sustainable tourism course been beneficial to students receiving tourism education?
2. What were their views on sustainable tourism before and after taking the course?
3. What kind of individual contributions do they think they can make to sustainable tourism in the future?

Data were collected using semi-structured interviews, a widely used qualitative research technique. Throughout October 2024, open-ended questions were directed to the participants by the researchers, and the responses were recorded. These audio recordings were later transcribed into Microsoft Word documents. The interview data were thematically analyzed using MAXQDA 24 software, taking into account the possibility of multiple-word responses per question. The main theme emerging from the analysis was identified as “course outcomes.”

In response to the question aimed at identifying students' conceptual understanding of sustainable tourism, it was observed that they emphasized terms such as “continuity” and “conservation.” Regarding their views before and after taking the course, most participants indicated that they had no prior knowledge of sustainable tourism. However, after completing the course, they reported having acquired a better understanding of the concept and developed environmental awareness.

When asked about the positive aspects of tourism, students responded with notions such as “development” and “ensuring protection.” In response to the question about previous participation in sustainable tourism activities, the most common answers were “trekking” and “highland tours.” For future participation, students expressed interest in “nature tours.” Regarding individual contributions to sustainable tourism, participants frequently mentioned “environmental protection” and “resource conservation.”

When asked about current sustainable tourism practices in their region, participants reported that no significant actions were being taken. In contrast, their suggestions for promoting sustainable tourism included “environmental protection activities” and “the development of alternative tourism types.”

The results of the study indicate that students had limited or no understanding of sustainable tourism prior to the course. After taking the course, they gained a solid grasp of the concept, developed environmental and conservation awareness, and expressed intentions to participate actively in sustainable tourism and contribute to their region's sustainable development in the future. Thus, the first research question—whether the course has been beneficial—can be answered in the affirmative.

In conclusion, the following student recommendations should be taken into consideration: “We should use our environment and resources consciously,” “We should pass them on to future generations without degradation,” “We should protect our heritage,” and “We should act more sensitively and with greater awareness.” Furthermore, this study highlights the need for more extensive research involving a broader student sample at the associate degree level. For students who reported no benefit from the course, additional studies should investigate the reasons and seek to identify and address shortcomings. For the tourism sector, it is recommended that internships place greater emphasis on sustainability-related issues and offer reinforcement opportunities. Additionally, collaboration with universities to provide hands-on sustainability training and project-based engagement is encouraged in order to raise awareness and promote active participation in sustainability initiatives.

Ek 1. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 10.10.2024-152600

T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-18457941-050.99-152600
Konu : Kurul Kararı (Burcu KIVILCIM
ZORBA)

10.10.2024

ARHAVİ MESLEK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.07.2024 tarihli ve E-141258 sayılı yazınız.

Kurulumuzun 3 Temmuz 2024 tarihli toplantısında incelenerek "Başvuruda Düzeltme Yapılması" yönünde karar alınan ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra süresi içinde tekrar başvurusu yapılan Meslek Yüksekokulunuz Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Burcu KIVILCIM ZORBA'nın "Önlisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sürdürülebilir Turizm Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Arhavi Meslek Yüksekokulu Örneği" başlıklı çalışması Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 9 Ekim 2024 tarihinde yapmış olduğu toplantısında incelenmiş olup, çalışmanın bilimsel araştırma ve yayın etiğine uygun olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Atakan ÖZTÜRK
Kurul Başkanı

Mevcut Elektronik İmzalar

ATAKAN ÖZTÜRK (Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu - Kurul Başkanı) 10.10.2024 17:28

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BSC47C0A6P* Pin Kodu : 27742

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/artvin-coruh-universitesi-ebys>

Telefon : +90 466 215 10 00

e-Posta : artvin@artvin.edu.tr Web : <http://www.artvin.edu.tr/>Kep Adresi : artvin@artvin.edu.tr

Bilgi için: Necmiye MAZLUM

Unvanı: Sekreter

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.